

*Въведен
09.01.2024*

СЪЮЗ НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

ОСНОВАН 1915 ГОДИНА

СОФИЯ 1000, ул. "ХРИСТО БЕЛЧЕВ" 21

ТЕЛ.: 02 9803090; 9888148, факс 9863540; e-mail: svivp@abv.bg

Изм. № *09/02.01.* 2024 г.

ДО
Г-Н ДИМИТЪР НИКОЛОВ
КМЕТ НА ОБЩИНА БУРГАС

08-00-149081 09.01.24

ДО
Г-Н МИХАИЛ ХАДЖИЯНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБЩИНСКИЯ СЪВЕТ

КОПИЕ: Г-Н МИХАИЛ МИХОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ/ОТГОВОРНИК НА
ДРУЖЕСТВО/СЕКЦИЯ
„ВОЕННОИНВАЛИД“ БУРГАС

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН НИКОЛОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ХАДЖИЯНЕВ,

Ръководството на Съюза на военнопострадалите и военнопострадалите/СВВП/ Ви поздравява най-сърдечно по повод избирането Ви за Кмет на град Бургас и председател на Общинския съвет и Ви желае много съзидание и творчески успехи в не леката Ви задача в полза на обществото и/или както казваме ние **НА ПОЛЗУ РОДУ И ОТЕЧЕСТВО НАШЕ!**

Честита новата 2024 година – успех и напред!

За Ваша информация Съюза на военнопострадалите и военнопострадалите е конституционална – военно-патриотична, надпартийна, обществена и социална организация, основана на чл. 59, ал. 1 от Конституцията на Република България и регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Приложено Ви изпращаме кратката история на организацията ни и годишните ни юбилейни дати в организацията за 2024 г., през настоящата година отбелязваме 108 годишнина/29 март 2020/ от учредяването си, а на 26 юни – 33 години от възстановяването си.

Организацията ни има уникалната за страната, Европа и света двойна национална представителност - по Закона за хората с увреждания и по специфичният наш Закон за военнопострадалите и военнопострадалите, на тази база сме членове на Консултативния съвет по въпросите на военнопострадалите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министърски съвет/където

Понастоящем Съюзът има изградена система от структури дружества и секции „Военноинвалид“ в цялата страна, които са 101 и численост около 3 000 човека.

Надяваме се, че нашата дългогодишна добра съвместна дейност и контакти между местните ни структури и Вас ще продължи и Вие активно ще подпомагате тези заслужили за Род и Родина български граждани, пострадали при или по повод отбраната на страната и изпълнение на военските си конституционни задължения – чл. 59, ал. 1 от Конституцията на Република България на действителна наборна военна служба.

Нека да го кажем съвсем коректно и истинно - има разлика между военноинвалидите и военнопострадалите и другите категории хора с увреждания/да ние сме специфична категория хора с увреждания/ и пенсионери и надяваме се да я разбирате, зачетете и помагате в тази насока под една или друга форма.

За връзка с ръководство на дружеството/секция „Военноинвалид“ за контакт и осъществяване на съвместната ни дейност: Г-н М Михов,

- председател. В длужеството/секцията към момента членуват общо 119, военнoинвалиди – 70 души и 49 военнопострадали.

Знаете, че има приет Закон за военноинвалидите и военнопострадалите, по който нашите членове ползват права. В голямата си част правата на тези заслужили за Родината си български граждани получават чрез местната администрация, за което Ви обръщаме внимание и се надяваме, правата си тези наши членове да получават, чрез ръководената от Вас кметска администрация, както досега и за напред.

Надяваме се, на база тези писма Вие ще поканите на срещи нашите ръководители по места и ще обсъдите проблемите на военноинвалидите и военнопострадалите в общината, за да достигнете до решения за тяхното подпомагане и уважително отношение към тези заслужили хора.

1. За осъществяване на общите си дейности е добре, там където не е подготвен и подписан документ за взаимно сътрудничество да се направи – защото в голяма част от структурите ни в страната има такива подписани споразумения за съвместна дейност между КМЕТСТВОТО, ОБЩИНСКИЯ СЪВЕТ И НАШАТА МЕСТНА СТРУКТУРА. Това е полезно, добро и отчетно за всички ни и сега трябва да се подновят тези споразумения.

2. В много от Кметствата и Общинските съвети в страната са залагани средства в бюджетите на общините и гласуване за социално, здравно и организационно подпомагане на структурите ни съобразно с възможностите на общината, както и участие на наши представители в сесиите на общините и комисиите, в които се разискват проблеми свързани с житието и битието им.

3. Надяваме се, да определите един експерт в социалната област, който да бъде в непрекъснат контакт с ръководството на местната ни организацията, за поставяне, изясняване и решаване на проблеми в един динамичен и бърз порядък – за съкращаване на административно - бюрократични спънки и време – каквото знаете изяжда, добрите отношения и решението на проблемите.

3.1. Заедно следва да се прегледат всички нормативни документи касаещи правата на военноинвалидите и военнопострадалите и да се направи така, че те да се реализират без особени трудности и проблеми, а ако има предложения за подобряването им да се направят стъпки към местната администрация или към централното ръководство на съюза, за да се осъществят законодателни действия за промени.

4. Изпълнение на чл. 6 от закона за военноинвалидите и военнопострадалите – за канене на всички тържества и местни събития наши представители и т.н.

5. Би било добре за 29 март, 26 юни и разбира се 6 май/ както и Арахангеловска задушница – голямата мъжка, първата събота от м. октомври/ – да проявявате загриженост и подпомагате отбелязването на тези събития важни в живота на нашите членове.

5.1. През 2009 година на заседание на Управителния съвет и по-късно на Общо събрание на организацията, бе взето решение в градовете и селата, където имаме дружества и секции „Военноинвалид“, чрез общинските Комисии по архитектура и благоустройство най-общо казано, да се работи заедно и се определят места, а общините да отделят и малки средства за изграждането на паметни плочи или малки паметничета на загиналите в казармата наборни военослужещи. Благодарение на този почин в над 12 града в страната до този момент бяха направени и поставени такива плочи, като Горна Оряховица, Ловеч, Добрич, Бяла Слатина, и т.н. Това е много важен елемент от военно-патриотичното възпитание и благодарността ни към тези наши чедата – дали живота си за Род и Родина.

6. Молим Ви, чрез Вашите социални грижи/социално подпомагане, където се водят всички хора с увреждания, в това число и нашите военноинвалиди и военнопострадали/като хора с увреждания, имащи ТЕЛК решения/ се поддържа пряка връзка с ръководството на дружеството ни. Като по този начин се помогне за намиране/издирване на военноинвалиди и военнопострадали от Вашата община, това е важно, тъй като по този начин ще можем да ги регистрираме в Централния регистър към Министерството на отбраната и те ще ползват макар и малките си права по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите.

6.1. Добре би било на срещи в кметството с кметове или кметски наместници от общината Ви се уведомят същите за търсенето и намирането от тяхна страна на военноинвалиди и военнопострадали и на тези срещи да присъстват представители от ръководството на местното ни дружество, за да се затвори кръгът на търсене и намиране, а след това и предоставяне на права по нашия закон.

7. Нещо много важно по отношение на правата на военниинвалидите и военнопострадалите съгласно Закона за военниинвалидите и военнопострадалите и правилника за приложение към него е, че тези хора са правоимащи по отношение на ползването на транспорт в общината, за което е необходимо да им се издадат карти за пътуване, съгласно нормативните документи и при положение, че общината няма сключен договор с фирма за превоз, която следва да издава тези карти, **НЕОБХОДИМО Е при тези условия САМАТА ОБЩИНА ДА ИЗДАВА КАРТИТЕ.**

7.1. Другият важен проблем е с получаване на права за изписване на лекарствени продукти по списък, утвърден от Министерството на здравеопазването и е добре, чрез вашата общинска администрация, отговаряща за здравните проблеми на общината, да проверите няма ли аптеки в общината Ви, сключили договор с НЗОК за изписване на лекарствени продукти военниинвалидите и военнопострадалите, съгласно закона и Наредба № 2 от 29 юли 2016г. за реда за получаване и заплащане на лекарствени продукти на военниинвалиди и военнопострадали. И при положение, че установите, че случайно няма аптеки, които са сключили договор за осъществяване на правата на правоимащите по Наредба №2 с НЗОК, да ги помолите да направят това, за да могат военниинвалидите и военнопострадалите да имат реална възможност да получат лекарствата по списъка, а не само на хартия.

Надяваме се, че молбата ни ще бъде удовлетворена и военниинвалидите и военнопострадалите от Вашата община ще получат Вашата подкрепа и помощ, за което предварително Ви благодарим.

При нужда от обмена на допълнителна информация и мисли по така представената проблематика, моля да ни звъните без колебание за да направим нещата такива каквото трябва.

Чакаме Вашата реакция с надежда.

ЗА КОНТАКТИ: гр.София,

, тел.

г-н

П **ВЕЛЧЕВ** - председател на СВВП, представител на Съюза в Министерството на отбраната, заместник – председател на Консултативния съвет по въпросите на военниинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министерски съвет - GSM

„ВСИЧКО ЗА БЪЛГАРИЯ,, !!!

ПРИЛОЖЕНИЕ: съгласно текста.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪЮЗА НА ВОЕННИИНВАЛИДИТЕ И
ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ:**

ИНЖ. П

ВЕЛЧЕВ

ПЛАН - ПРОЕКТ

За съвместна работа и взаимодействие между Община.....
и дружество/секция „Военноинвалид“ – гр/с. през
периода 2024 – 2028 година

ОСНОВНА ЦЕЛ:

Взаимодействие между органите на Общината и дружеството в посока подпомагане и пълна реализация на законовите права на военноеинвалидите и военнопострадалите, утвърждаване на националните традиции, символи и войнски добродетели сред обществото.

Взаимодействието, сътрудничеството и взаимопомощта между Общината и дружеството да се осъществяват в следните основни направления:

I. ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

1. Да се определи служебно лице от Общината за създаване на трайни връзки на дружеството с общинското ръководство с цел поставяне и решаване на някои от проблемите на военноеинвалидите и военнопострадалите.

1.1. Активно сътрудничество между дружеството/секцията „Военноеинвалид“ и дирекцията „Социално подпомагане“.

2. Включване с право на достъп на представител от дружество/„Военноеинвалид“ в заседания на Общинския съвет по въпроси, свързани и касаещи военноеинвалидите и военнопострадалите – здравни, социални, транспортни и т.н. проблеми.

II. СОЦИАЛНА, ЗДРАВНА, ТРУДОВА ДЕЙНОСТ И ЗАЕТОСТ

1. Ръководството на дружеството да изучава социалните, битови, здравните, транспортните и трудови проблеми на военноеинвалидите и военнопострадалите и търси съдействие на Общинското ръководство за решаването им в съответствие със съществуващите закони и подзаконови документи, както в страната, така и на Общината.

2. Да се планират всяка година средства от Общинския бюджет и се предоставят на ръководството на дружеството за извършване на организационни, социални и здравни дейности.

3. За реализиране на Наредба № 2 /31.03.2006г. за условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагане на цени за обществени пътнически превози по автомобилния

транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, и за издаване на превозни документи за извършване на превози.

3.1. Да се издадат карти за пътуване на военноинвалидите и военнопострадалите в мрежата на общината за всяка година.

3.2. Да се съдейства за издаване на карта за безплатен превоз на придружител на военноинвалид с над 90% трайна неработоспособност, съгласно Закона за военноинвалидите и военнопострадалите.

3.3. Тъй като в дружеството/секцията „Военноинвалид“ има ръководители, които имат нужда да обикалят областа, при възможност Общинският съвет да вземе решение да им се даде карта за пътуване в областа/това са не повече от 2-3 души/, за да може да се извършва организационна работа.

4. Общинската управа да информира и включва дружеството/секцията при разпределяне на социални помощи, получени от тях.

5. Подкрепа при възможност от общината на военноинвалидите и военнопострадалите при чествания на национални и местни празници, като 3-ти март, 6-ти май, Коледа, Нова година, а също 29-ти март – Ден на военноинвалидите и военнопострадалите и 3-ти декември – Международен ден на инвалида.

6. Включване на дружеството в програми – здравни, социални и трудови, в т.ч. и заетост, разработени от Сдружението на общините в България, МТСП и Общината.

7. Да се работи за трудовата заедост на членове на дружеството/секцията.

8. При необходимост да се направят постъпки за картотекиране с предимство на военноинвалиди и военнопострадали, нуждаещи се от жилище при равни други условия.

9. При разработване на социално-здравната програма на дружеството на база приетия Закон да се търси съдействието и на общинското ръководство.

III. ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ЗАКОНИ, ПОДЗАКОНОВИ АКТОВЕ И НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ НА НАЦИОНАЛНО И МЕСТНО НИВО, КАСАЕЩИ ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

1. Да се информираме взаимно за промени в нормативната база, касаеща военноинвалидите и военнопострадалите.

2. Търсене възможности за правна консултация от общинската, а при необходимост от Областната администрация.

IV. НАЦИОНАЛНИ ТРАДИЦИИ, СИМВОЛИ И ВОЕННОПАТРИОТИЧНА ДЕЙНОСТ

1. Координираме на съществуващите планове на дружествотосекцията и общоната за основните инициативи и мероприятия, свързани с национални традиции, чествания, в посока военнопатриотичната дейност.

1.1. Изпълнение на чл. 6 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, като чрез свои представители дружество/секцията „Военноинвалид“ да се вписва в протоколните присъствия при различни мероприятия и тържества на общината /покана за участие в чествания/.

2. Активно сътрудничество при възстановяване на стари или построяване на нови военни паметници в района на общината и поддръжката им.

3. Да се поставят на видно място паметни плочи на загиналите на наборна военна служба в общината

V. ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ

1. Търсене на възможности и форми в пряко сътрудничество за отразяване проблемите на военноинвалидите и военнопострадалите с кореспонденти в местните масмедии, радио и кабелни телевизии.

2. Търсене на възможности за организиране на общи мероприятия с регионален мащаб.

Председател на д-во „Военноинвалид“

.....

Председател на Общински съвет

.....

Кмет на Община

.....

Всичко това може да се обогати и от предложение от Общината, кмета и дружествата по места – според желание, възможности и специфика.

ЗАБЕЛЕЖКА: 1. Предложената план-програма за съвместна дейност е съвсем примерна и може да има друго заглавие и взаимно приемливи и договорени мероприятия

2. Настоящата програма, можем да Ви изпратим и по имейл – при желание, за да Ви спестим набирането и нанасянето на корекции – при подготовката за подписването ѝ.

СЪЮЗ НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

ОСНОВАН 1915 ГОДИНА

СОФИЯ 1000, ул. "ХРИСТО БЕЛЧЕВ" 21

ТЕЛ.: 02 9803090; 9888148, факс 9863540; e-mail: svivp@abv.bg

СЪЮЗ НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ (СВВП) „ВСИЧКО ЗА БЪЛГАРИЯ”

Кои сме ние

История

Това е една от най-старите неправителствени организации в България. Първото в страната дружество „Инвалид” е създадено в София през 1913 г. В него членуват военноинвалиди, вдовици, сираци и родители на загинали във войните и в изпълнение на военна служба - наборна. Към края на 1914 г. дружествата са вече 20 на брой и на 29 март 1915 г. в София се провежда първият учредителен конгрес и се създава съюз под името Съюз на дружествата „Инвалид” в България (военноинвалидните).

Организацията съществува до 1951 г. когато по Решение "А" № 430 на ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 1 ДЕКЕМВРИ 1950 Г. организацията е закрыта, а с разпореждане на МС № 1302 от 1951 г. ограбена - конфискувано цялото движимо и недвижимо имущество на организацията в размер на 500 000 милиона златни лева. През 1915 г. е приет първия закон за грижи към тези заслужили за род и Родина български граждани в изпълнение на конституционните си войнски задължения (чл. 59, ал. 1 от Конституцията на Република България) - с Указ № 45 от 13 април 1915 г. на Цар Фердинанд I. През 1925 г. с указ на Цар Борис III е приет Закон за подпомагане на пострадалите от войните, касаещи военноинвалидите и военнопострадалите и с него учредява "Отделение за подпомагане на военноинвалидите и военнопострадалите" към Министерството на войната, през 1936 г. се приема подобрения по закона. През 1942 година започва строежа и през 1947 година завършва строежа на Дом паметника на военноинвалидите - гр. София, ул. Христо Белчев" № 21 - същият е

строен по образ и подобие на военния дом построен във Франция от Луи 14 за военноинвалидите на Франция. От 1915 година Негово Величество Цар Фердинанд I - поема под патронажа организацията ни - Върховния главнокомандващ на българската войска и така до днес Върховният главнокомандващ е патрон на организацията ни възстановен през 1993 година от президента д-р Желев, Г-н Петър Стоянов, г-н Георги Първанов, г-н Росен Плевнелиев и сега от г-н Румен Радев. През 1983 г. е възстановено дружество „Военноинвалид“ в България, а на 26 юни 1990 г. инициативен комитет провежда възстановителен конгрес на закрития Общ съюз на пострадалите от войните в България. Оттогава организацията ни работи в обществена полза и за защита на правата на военниинвалидите и военнопострадалите.

СВВП днес

Днес, като приемник и продължител на създадения през 1915 г. Съюз на военноинвалидите под името Съюз на военноинвалидите и военнопострадалите“ (СВВП) е сдружение с нестопанска цел, обединяващо над 4 200 членове организирани в 94 регионални структури – дружества и секции „Военноинвалид“ в 28-те области на страната. Организацията ни има уникалната двойна национална представителност - от една страна по специфичния наш Закон за военноинвалидите и военнопострадалите - възстановен през 2005 г. и от друга по Закона за интеграция на хората с увреждания, като по-широк аспект. Организацията е член на Консултативния съвет по въпросите на военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министерски съвет по специфичния закон и имат заместник-председателско място в съвета и са членове на националния съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет, както и е член на конфедерацията защитата на здравето към Министерство на здравеопазването. В тези институции се обсъждат политиките и се взимат решения по проблемите на военноинвалидите и военнопострадалите.

Организацията като основна национална институция притежава знак – лого (кръста за храброст), знаме, девиз "Всичко за България" - датиращ още от основаването си през 1915 г., жезъл - институционален атрибут, безследно изчезнал при закриването на организацията през 1951 г., химн "Марш на военноинвалидите" композиран от военноинвалида Камен Луков, по текст на Любомир Бобевски и

изпълнен за първи път на Конгрес на организацията на 11.06. 1930 г. в гр. Русе.

Ръководство

Съгласно Устава на организацията, върховен орган е Общото събрание (Конгреса), свикващ се на 5 години като избран и отчетен на всяка година. Конгреса избира ръководните органи - Управителен съвет и председател на организацията. Управителния съвет се състои от 13 до 19 физически лица. контрол върху работата на организацията осъществява Контролния съвет състоящ се от 5 до 7 физически лица избирани на Конгреса - председател и членове.

Цели

Основните цели на Съюза на военноеинвалдите и военнопострадалите са: защита на правата на военноеинвалдите и военнопострадалите, подпомагане при интегрирането им в обществото и социалната им реализация, подкрепа на членовете при решаване на социално-икономическите им проблеми, утвърждаване на основните духовни ценности и традиции на българския народ с оглед съвременните принципи на гражданското общество.

Основни дейности

- Анализира и обобщава проблемите на военноеинвалдите и пострадалите при, или по повод изпълнение на военната служба и отбраната на страната, подготвя и прави предложения пред съответните органи и лица, имащи законодателна инициатива за създаване на закони и подзаконови нормативни актове за справедливо решаване на социалните, здравните и икономическите проблеми на военноеинвалдите и военнопострадалите;

- Съдейства пред съответните органи и организации за създаване на условия и подпомагане членовете на Съюза за повишаване образованието, квалификацията и преквалификацията им; съдейства за правилното трудоустрояване на военноеинвалдите, прави предложения и настоява пред съответните органи и организации за осигуряване с предимство работа на военноеинвалиди и военнопострадали в зависимост от техните възможности и образование; подпомага своите членове в развитието на стопанска дейност, като настоява за създаването на предприятия при облекчени финансово-икономически условия (намалени данъци и такси, отпускане на заеми при нисък

СЪЮЗ НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

ОСНОВАН 1913 ГОДИНА

СЪЮЗЪТ НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ (РЕТРОСПЕКЦИИ И ПРОЕКЦИИ)

мл.лейт.о.з.инж.Петър Велчев,
Председател на СВВП

Участието на Българската армия в Балканската война е един изключително важен, славен и величав по мащабите си момент от военната ни история. За всички българи той е един от върховете на националното обединение и действие, при което с военни средства се решават възникналите исторически предизвикателства пред нацията. За нас, военноинвалидите и военнопострадалите, тази справедлива война е и отправната точка за полагане на основите на нов държавен подход и грижи към защитниците на Родината. Тя се явява и повратен момент, довел до създаването и организационното изграждане на Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите (СВВП). Защото след приключването на войната през 1913 г., се полагат основите на ново социално мислене и поведение на българското общество и институции. Утвърждава се практиката да се подпомагат хората, отдали за Отечеството си най-ценното – живота и здравето си.

Преобладаващата част от изследователите на българската военна история определят участието на Българската армия в Балканската война 1912-1913 г. като закономерен акт, продиктуван от несправедливите решения на Берлинския договор от 13 юли 1878 г., довел до жестокото разпокъсване на исконни български територии. По същество Балканската война се определя като справедлива и неизбежна. Това е третата война след Освободителната Руско-турска от 1877-1878 г. и Сръбско-българската от 1885 г., представляващи естествено продължение на националноосвободителните борби на българския народ с военни средства. Доказателство за това е светкавичната мобилизация, посрещната от населението с невиджан ентусиазъм. Вместо за 7 дни, явяването на запасните под знамената се извършва за 4-5 дни, а за прикриващите части – за 2 дни. Общият брой на мобилизираните надхвърля 600 хиляди души, което е 12% от населението – явление непознато до тогава в Европа. Според някои сведения към

войската се присъединяват и 14 хил. Души от Македоно-одринското опълчение. Пристигат доброволци от всички краища на страната, както и емигранти от близки и далечни страни. Според данни от 1997 г. на изследователи от НВИМ, в навечерието на мобилизацията в действащата армия има 366 209 войници, подофицери и офицери, а след провеждането ѝ военновременния състав достига 599 879 души.

Според някои източници, в двете Балкански войни (Балканската и Междусъюзническата) са загинали 66 219 и са ранени 113 458 български войници, подофицери и офицери, значителна част от които впоследствие остават военноинвалиди. Други изследователи твърдят, че в Балканската и Междусъюзническата войни са загинали 713 офицери, 2579 подофицери и 40 730 редници, или общо броят на загиналите се изчислява на 44 022 души. Според други обобщени данни, в двете балкански и в Първата световна война загубите на Българската армия възлизат на около 150 000 убити и 300 000 ранени, повече от половината от които остават военноинвалиди.

Според Карнегиевата анкета човешките загуби на България само в Балканската война възлизат на около 87 000 души (в т.ч. 14 000 убити в сражения, 19 000 починали от болести, 50 000 ранени, над 3 000 безследно изчезнали и др.), а общо в двете Балканските войни – 176 000 души. Стотици хиляди са вдовиците, сираците и родителите на загиналите. Точните цифри едва ли някога ще могат да бъдат установени. Това се дължи на факта, че общият брой на четниците от Македоноодринското опълчение непрекъснато е вариал. В някои източници те се водят като части от военновременната армия, а в други се определят като доброволни формирования извън състава на армията. Точният брой на ранените също трудно би могъл да се определи. Водени от силен патриотичен порив, значителна част от тях след пълно или частично излекуване са се връщали в строя, където са били повторно ранявани или са загивали на бойното поле или от болести. Това масово явление е регистрирано не само в редовната армия, но и в доброволческите части и опълчението, и силно впечатлява чужденците – журналисти, медици и военни наблюдатели.

Интересни сведения в това отношение ни дават някои изследвания на дейността на медицинските служби на Българската армия през Балканската война. В началото на бойните действия през октомври 1912 г. армията ни разполага с 9 дивизионни лазарета, 36 дивизионни полеви болници и 36 полуподвижни полеви болници с 954 военни лекари и около 13 000 души обслужващ персонал – подофицери и войници. Според други данни по това време са разкрити 10 дивизионни лазарета, 49 дивизионни полеви болници, 18 полуподвижни, 14 етапни, 5 евакуационни и 2 разпределителни болници с общо 22 500 легла, както и 2 „летящи дезинфекционни отряда”,

обслужващи цялата армия. Посочват се и други данни за броя на пълноправните хуманни лекари. Според тях към 1912 г. техният брой е 780, а само за военновременните лечебни структури са били необходими около 2000 лекари. Голяма част от мобилизираните граждански лекари не са подготвени за работа при фронтови условия.

Съотнесени към броя на личния състав на военновременната ни армия, който явно е надхвърлил 600 000 души, тези 80-100 лечебни структури очевидно са били крайно недостатъчни. Да не забравяме, че наред с редовните войскове части във войната участват и големи доброволчески формации, местни четнически отряди и опълченски роти. Според някои данни само Македоно-Одринското опълчение е включвало 15-18 дружини с около 16-20 хиляди опълченци, които не са разполагали със свои медицински служби. В този тежък момент армията ни е била подпомогната от Дружеството на Българския червен кръст. С неимоверните усилия на БЧК се организират 14 болници с над 14 000 легла и 40 хранителни и подкрепителни пунктове. Подготвят се около 4000 санитарни и самарянки, санитарен влак с 20 вагона и 60 санитарни линейки. БЧК успява да осигури изключително ценна помощ и съдействие и от Международния червен кръст в Женева. През периода окт. 1912 – май 1913 г. у нас работят повече от 60 чуждестранни медицински мисии от над 10 държави с общо 829 души персонал – 242 лекари, 224 медицински сестри, 37 фелдшери и 325 души обслужващ и помощен персонал.

За съжаление още в самото начало на бойните действия се появяват два непредвидени и изключително неблагоприятни фактора, които още повече усложняват и без това тежката обстановка. Това са рано настъпилата студена и дъждовна есен и разразилите се епидемии във войските – преди всичко от холера, но така също и вариола, коремен и петнист тиф, хепатит, скарлатина и рубеола. Не бива да се пренебрегва и фактът, че българските военни победи при Лозенград, Люлебургас и др., както и последвалото паническо отстъпление на турската армия, значително отдалечава фронтовата линия от тиловите служби, включително и от медицинските. Бавният транспорт, състоящ се предимно от волски и биволски коли, затруднява както снабдяването на войската с вещеве и хранително доволствие, оръжие и боеприпаси, така и превоза на ранените и болните бойци и военнопленниците към болниците в тила. Впрочем, болниците с по-добре развити лечебни възможности, са се намирали във вътрешността на страната.

Що се отнася до холерната епидемия в армията, то за нея се знае, че е пренесена от пристигналите от Азия турски войскове попълнения. Счита се, че от нея измират около 20 000 турски войници и офицери. Първите случаи на холера в нашата армия са регистрирани на 19 октомври 1912 г., но холерната епидемия бележи своя връх няколко седмици по-късно – по

време на изключително важната операция при укрепената линия на Чаталджа. Според налични данни от холерата са засегнати до 60 000 – 80 000 наши бойци. В някои полкове около 50% от личния състав излиза временно или завинаги от строя. В този смисъл можем да твърдим, че това е една от основните причини за неуспеха на Чаталджанската операция. Счита се, че холерната епидемия практически блокира дейността на фронтовите медицински звена и съществено затруднява проектираната етапност в поемането и лекуването на ранените при бойни действия и болните войници. С помощта на БЧК и на екипи от чуждите медицински мисии, само през Разпределителната болница в София, ръководена от д-р Петър Ораховац, преминават над 60 000 ранени и болни по време и след приключването на бойните действия.

Медицинската равностметка от Балканската война е доста тягостна и естествено въздейства подтискащо на всеки българин. Данните са непълни тъй като липсват сведения за загубите (убити, ранени и болни) от много полкове, както и от редица медицински служби. Въз основа на обобщени налични данни от частични и несигурни източници, става ясно, че през Балканските войни Българската армия е понесла тежки загуби. Безвъзвратните загуби (загинали при бойни действия, починали от раните си или от болести) възлизат на около 45 000 души. Ранени са 80 000 души, а болните са били 120 000 души, от които 80 000 холерно болни. Това означава, че всеки трети боец от близо 600 хилядната ни военновременна армия е бил извън строя – временно или завинаги. Според други сведения през 1912 – 1913 г. от личния състав на армията са били убити 30 000 души. Според данни от 1997 г. на изследователи от НВИМ, по време на Първата балканска война БА губи от редовете си 84 454 души. От тях 45 000 убити и безследно изчезнали и 39 454 ранени. Най-жестока обаче, се оказва Междусъюзническата война, в която за много кратък период от време са убити 33 000 бойци.

След Балканската и Междусъюзническата война военноинвалидите и стотиците хиляди военнопострадали изпадат в изключително тежко положение. Нито държавата, нито обществото са подготвени за подпомагане на жертвите от войните. Точни данни за броя на ранените и инвалидите не се публикуват. Предполага се, че само военноинвалидите са около 10 000 души, а семействата на загиналите – родители, вдовици и сираци са около 40 000 души. Това са данни, изнесени на Първия конгрес на дружествата „Инвалид“ през 1915 г. Уреждането на пенсиите им се забавя поради наличието на голям брой потърпевши и правоимащи лица. Освидетелстването на военноинвалидите от комисиите в съдилищата се проточа с месеци, а в демобилизираните военни части трудно се издават необходимите за отпускане на пенсия документи. Военноинвалидите от

териториите в Македония, Тракия и Добруджа, останали извън българските граници няма как да се завърнат по родните си места.

Малка част от тези, които нямало къде да отидат, както и нуждаещите се от протези и ортопедични апарати, са събрани във Военноинвалиден дом за самотните военноинвалиди, който първоначално е в софийското училище „Раковски“. По-късно той е преместен в една частна сграда в кв. Лозенец в София, наречена Инвалиден дом. Според други сведения сградата е била общинска. Намирала се е в края на града, близо до тогавашния Арсенал. Тази сграда имала 15 стаички с ниски тавани и около 50 легла. Най-близката до Инвалидния дом спирка на трамвая била на разстояние от около 2 км., което съществено затруднявало придвижването на военноинвалидите до града. Всичко това способствало за непрекъснато нарастване на социалното напрежение сред военноинвалидите и военнопострадалите български граждани. Именно оттук, от Инвалидния дом започва историята на организирането на военноинвалидите в мощен Съюз на пострадалите от войните.

Търсейки изход от болките, страданията и недоимъка и в защита на правата си, военноинвалидите решават да създадат своя организация. Помощта, оказвана им от благотворителни институти не ги удовлетворява. Осъзнават, че могат да разчитат единствено на себе си и, че само с организирани общи усилия следва да действат за придобиване на грижите, които държавата им дължи. Точната дата на основаването на първото дружество „Инвалид“ в България, т.е. софийското, не е категорично установена. Предполага се, че е станало през късната есен на 1913 г. Негов основател е военноинвалидът Вълчо Ангелов Каранфилов, роден в гр. Добрич през 1886 г. Той е тежко ранен на 16 окт. 1912 г. при атаката на с. Колиби, Източна Тракия, което наложило ампутация на левия му крак над коляното. Пристигайки в Инвалидния дом той заварва над 150 недоволни от лошото гледане, живота и съдбата си военноинвалиди. След среща с д-р Ораховац – началник на военните болници в страната, Каранфилов успява да издейства разрешение за провеждане на събрание на военноинвалидите в Инвалидния дом, където се основава дружеството. По-късно софийското дружество „Инвалид“ обявява д-р Ораховац за свой почетен член. Преди това, от 15 септември 1913 г. група военноинвалиди от Сливен, начело с Добри Джелебов, с цел защита на правата на военноинвалидите и военнопострадалите, започват издаването на вестник „Правда“.

Инициативата, подета от група военноинвалиди от София през 1913 г., се осъществява със създаването на първото в страната военноинвалидно дружество „Инвалид“. В него членуват военноинвалиди, вдовици, сираци и родители на загинали във войните. В първия Управителен съвет са избрани военноинвалидите Вълчо Каранфилов – председател, Иван Д. Терзиев – подпредседател, Димитър Стоянов – секретар-касиер, и членове – Николай

Ризов, Дойчин Богданов и Георги Гуцев. Още при първите събрания на дружеството надделява мнението да се демонстрира неутрално отношение към политическите сили в страната. Първоначално между военноинвалидите и властта се разразяват редица конфликти. Осакатените войници няколко пъти обиждат дори царица Елеонора. Те отхвърлят коледните подаръци, съдържащи пакети тютюн, отказват да се учат да шият и плетат на подарените им от царицата машини, приемайки всичко това като жалко подаяние и опит на държавата да се отърве от грижата си за тях. В този момент военноинвалидите на желаят нищо друго, освен пенсионните си книжки и изкуствените си крайници, за да се приберат час по-скоро по домовете и при близките си хора. Това е и основната причина за инцидента, при който военноинвалидите изпочупват подарените им машини.

На 2 март 1914 г. един Временен комитет за покровителстване на инвалидите в София свиква събрание във Военния клуб, за да обсъди възможностите за създаване на инвалиден дом в София, една инициатива достойна за уважение. За съжаление събралите се почетни граждани започват да се държат неадекватно, пренебрежително, високомерно и дори обидно към военноинвалидите, поради което събранието се проваля. На второто събрание на Комитета на „покровителите“, военноинвалидите въобще не са допуснати и само председателя Каранфилов успява да води разговори с тях. Ръководството на военноинвалидите тогава е било водено от идеята не да се изграждат организации на покровителите, а всеки който е решил да помага, да е добре дошъл да го направи чрез изграденото вече дружество „Инвалид“.

На 14 март 1914 г. дружеството свиква събрание в Инвалидния дом, за да се отбележи годишнината от победата при Одрин. Точно когато се обсъжда тежкото положение на героите военноинвалиди, в залата нахлува помощник-комендантът на София, който прави неуспешен опит да изхвърли председателя на дружеството от залата. Пристига помощ от градоначалника и започва разкарването на арестуваните военноинвалиди от участък в участък през целия ден. Един срамен факт, който още повече нагнетява социалното напрежение в столицата.

На следващият ден – 15 март 1914 г., министъра на вътрешните работи и народното здраве със свое Писмо № 282 утвърждава Устава на първото дружество „Инвалид“ в страната – софийското дружество. За щастие първият устав е публикуван във в. „Инвалид“ през 1933 г. и поради това е запазен за поколенията. Каранфилов заедно с членовете на Управителния съвет се премества от Инвалидния дом в хотел „Еделвайс“ на бул. „Мария Луиза“ в новата канцелария на дружеството. В началото на юни 1914 г. дружеството изпраща „Молба към народните представители от XVIII обикновено народно събрание“, в която се казва: „Нуждите на инвалидите

не са големи. Ние не искаме охолност, не искаме богатство. Ние искаме скромнен човешки живот. Мнозина от нас просят. Отечеството, за което сме осакатени, не трябва да допуска това. Това е позорно и за него, и за нас! Да ни се помогне не са необходими усилия, нито големи материални жертви!". Исканията на военноинвалидите в молбата са :

1. Увеличение на пенсиите от 30, 20 и 12,50 лв. на месец на 80, 70 и 40 лв., за да се осигури шо-годе човешки живот.
2. Изключителното право за търгуване с монополни предмети – тютюн, гербови и пощенски марки, открити писма, цигарени книжки, кибрит и др.
3. Децата на бедните инвалиди да се издържат от държавата до завършване на образованието им от държавните средства.
4. Инвалидите да се ползват от безплатно пътуване по БДЖ и параходите всеки път, когато имат нужда от лекуване или поправка на изкуствени ръце и крака.

Всъщност, не би могло да се каже, че държавата не прави нещо за военноинвалидите. Въпросът с пенсиите е решен още през 1910 г. с приетия Закон за пенсиите по гражданското и военното ведомство (ДВ, бр. 196/1912 г.). Безплатното пътуване по БДЖ и параходите е решено с окръжно на БДЖ от 14 окт. 1913 г. През януари 1914 г. Военното министерство изпраща 20 офицери по различните полкове да помогнат при изваждането на необходимите за пенсии документи на военноинвалидите, намиращи се в болниците, за да се ускори пенсионирането им. Софийската окръжна постоянна комисия отпуска през 1913 г. кредит от 50 000 лв. като основен фонд за построяване на Дом на осакатените през войната и неспособни за никаква работа войници. Още през юни 1913 г. със заповед на Министерството на войната се утвърждава Правилник за войнишките санаториуми при минералните бани в Банкя и Вършец. Основава се Дамски комитет за подпомагане на сираците на загиналите във войните 1912-1913 г. На 8 септ. 1913 г. в с. Илиянци, Софийско, е открит паметник на загиналите воители от селото. Това е първият войнишки паметник в България.

Дружество „Инвалид“ – София изпълнява централна роля, развива активна дейност, поддържана от изтъкнати общественици, между които и Антон Страшимиров. Окуражено от получената подкрепа, ръководството счита, че само София не може да реши проблемите на всички военноинвалиди и военнопострадали. Затова се насочва към учредяването и на други дружества, които към края на 1914 г. стават 20 на брой. Това предопределя необходимостта от общ ръководен орган. Подготвя се обединението им в единна организация. Така на 29 март 1915 г. в София се провежда Първи учредителен конгрес и се създава Съюзът на военноинвалидите под наименованието Съюз на дружествата „Инвалид“ в България. През същата

година започва и издаването на печатния орган на Съюза в-к „Български инвалид“.

Пред ръководството на Съюза стоят за разрешаване тежки задачи, свързани с подобаващи грижи за осакатени и осиротели хора с нерадостна съдба – бойци, изпращани с песни и цветя от съпруги, родители, братя и сестри, завърнали се от фронта с тежки физически и психически травми. Съюзът поема грижата за осигуряване на пенсии на пострадалите, за изготвяне и приемане на закон за допълнително подпомагане, за квалифициране на военноинвалидите, за намиране на работа и назначаване на работоспособните, за оказване на помощ на сираците, вдовиците и родителите на загиналите.

С Указ № 45 от 13 април 1915 г. на цар Фердинанд I е приет първия Закон за привилегиите на пострадалите от войните, по силата на който те добиват редица права и е регламентирано полагането на грижи и подпомагането на военноинвалидите и военнопострадалите (обн. ДВ, бр. 38 от 15.04.1915 г.). С него се осигурява работа на военноинвалидите и вдовиците, безплатно лекуване и лекарства, безплатно пътуване по БДЖ и параходите, както и безплатно обучение в учебните заведения.

През 1922 г. на бул. „Скобелев“ № 21 в София е създаден нов Военноинвалиден дом с обширен двор и много постройки за бездомни военноинвалиди, болнични стаи, амбулатории, работилници и институт за рехабилитация. През 1923 г. съюзът приема името Общ съюз на инвалидите, вдовиците, сираците и родителите на убитите във войните. Провеждат се митинги и манифестации с искания Народното събрание да подобри тежкото положение на военноинвалидите и военнопострадалите. По настояване на цар Борис III през 1925 г. е предложен и приет нов Закон за подпомагане на пострадалите от войните, касаещ военноинвалидите и военнопострадалите (обн. ДВ, бр. 31 от 12.05.1925 г.). С него се учредява „Отделение за подпомагане на военноинвалидите и военнопострадалите“ към Министерството на войната. То е натоварено с функции по материалното и морално покровителстване на военноинвалидите и военнопострадалите. Назначен е началник и необходимия за извършване на дейността персонал по специален щат на министерството. С този акт за първи път се учредява представителството на СВВП в Министерството на отбраната. През 1930 г., в чест на поредния конгрес на СВВП, военноинвалидът Камен Луков, по текст на Любо Бобевски, композира химна на военноинвалидите. Така организацията се сдобива и със своя военен марш.

През 1936 г., отново с активното съдействие на цар Борис III, се създава един перфектен закон за подпомагане на пострадалите от войните в България, гарантиращ специалните грижи на държавата за военноинвалидите и военнопострадалите (ДВ, бр. 79 от 09.04.1936 г.).

както и много добре работещ Правилник за приложението му. Законът е допълнен и усъвършенстван така, че дадените на военноинвалидите и военнопострадалите 22 права, да бъдат защитени по безспорен начин. През 1941 г. на ул. „Хр. Белчев“ № 21 в София започва строителството на Дом-паметник на военноинвалидите, който е завършен през 1947 г. Идеята е била и България да разполага със свой военноинвалиден дом, по подобие на Франция. Разбира се, мащабите на нашия са несравними с тези на Парижкия дом на военноинвалидите, построен по указания на крал Луи XIV.

За съжаление Законът за ВИВП от 1936 г. просъществува едва до 1950 г. Тогава Политбюро на ЦК на БКП приема Решение „А“ № 430 от 01.12.1950 г. за разпускането на съюза. Преди това, още през 1948 г., Отделението за подпомагане на пострадалите от войните е изведено от Министерството на народната отбрана и е придадено към Дирекция „Социални грижи“ на Министерството на труда и социалните грижи (МТСГ). На 5 юли 1950 г. комисия, назначена от министъра на ТСГ, констатира, че „ролята на съюза се очертава като безпредметна“ и предлага Общият съюз на пострадалите от войните в България да се саморазпусне.

С Разпореждане на МС № 1302 от 1951 г., Съюза е закрит, а държавата му отнема недвижими имоти и активи в размер на над 500 млн. Златни лева, които са предадени на различни министерства и служби. Днес, не без основание, можем да твърдим, че активите на СВВП стават основа за изграждане и развитие на социалната политика на тогавашната държава. По това време в страната пълноценно функционират 345 дружества „Военноинвалид“ с около 60 000 членове. Закрита е една миролюбива и военнопатриотична организация с доказано място в обществения живот на страната. След закриването на Съюза, за военноинвалидите вече изцяло отговаря Дирекция „Социални грижи“, към която са придадени, а другите категории пострадали от войните остават игнорирани и с отнети права. Оттогава до 1990 г. – близо 40 години, военноинвалидите остават без своя официална организационна закрила. При закриването на Съюза безследно изчезва и жезълът на организацията – символ на държавността с която е натоварена организацията. Издирването и откриването му следва да бъде грижа не само на СВВП, а и на всички български държавни институции.

При много тежки условия, в продължение на 32 години, функционира създаденият по инициатива на Младен Атанасов Георгиев Инициативен комитет на инвалидите от войните. Той се стреми, макар и частично да замести закрития и покровителстван някога от държавата съюз. Прави се възможното за повишаване на личните и наследствените пенсии, пенсиониране за изслужено време на военноинвалидите при намалени трудов стаж и възраст, получаване в пълен размер на добитите две пенсии, подобряване на социалните и битовите условия и др. На 15 юни 1983 г.

военноинвалидите и пострадалите от войните провеждат Общо събрание, на което е учредено Дружество „Военноинвалид“ в България. На 22 юли 1983 г. то е регистрирано от Софийския районен съд по фирмено дело № 16 от 1983 г. като юридическо лице с идеално цел и започва да изпълнява републикански функции.

На 26 юни 1990 г. Инициативен комитет провежда Възстановителния конгрес на закрития Общ съюз на пострадалите от войните в България, а съдът решава, че Съюзът не е престанал да съществува в правния мир. Това е XXV-ият по ред конгрес на СВВП. Оттогава до сега се проведени редица конгреси с различни ръководства и различни приоритети, но всички те винаги са били съсредоточени в една основна цел – решаване на сложните проблеми на военноинвалидите и военнопострадалите.

През 1991 г. ръководството на СВВП възстановява воинския ритуал Архангелова задушница, известен още като „войнишка“ или „мъжка“ Задушница. В него се включват и представители на ръководството на министерството на отбраната и офицери от столичния гарнизон. През 1993 г. Министерството на отбраната започва официалното отбелязване на ритуала с участието на свещенослужители от Българската Православна Църква, като по този начин го институционализира. Ритуалът „Архангелова задушница“ е въведен в Българската армия през 1880 г. със заповед на първия български военен министър генерал-майор Пьотр Дмитриевич Паренсов (1848-1914 г.) като повторение на руската източноправославна традиция за отдаване на почит към загиналите и починали войскиви чиновове. На тази задушница (възпоминание) се отслужва панихида и се отдават военни почести на падналите в боеве за Отееството български воини. През 1993 г. е възстановена и представителността на Съюза в Министерството на отбраната, макар и не в пълния й някогашен вид като административен ранг и необходима за дейността численост.

Когато говорим за военноинвалиди и военнопострадали, не бива да забравяме и за участието на българския народ и неговите войскиви части и формирования и в предхождащите Балканската война други две войни – Освободителната Руско-турска от 1877-1878 г. и Сръбско-българската война от 1885-г. При тях Майка България също дава многобройни и свидни жертви.

Според някои изследователи в Освободителната война са загинали 667 опълченци, от които 15 подофицери и 652 редници. Липсват сведения за броя на военноинвалидите. В този смисъл си заслужава да направим една кратка историческа ретроспекция, свързана с Българското опълчение, послужило като солидна основа за изграждането на редовната Българска армия. Защото по своя характер българските опълченски дружини постепенно започват да влизат в ролята на държавна институция с присъщите й вътрешни и външни функции. Тези функции залягат още в

Основанията за създаването на Българското опълчение, където се казва, че те имат задачата да пазят местното население от грабителски чети, да изпълняват конвойно-етапна и военно-полицейска служба и да подпомагат руските войски в разузнавателната и бойната им дейност. В случая признакът държавна институираност е главният, за да се приеме 1877 година като начало на сформиранието на Българската армия. В полза на това становище е и характерът на Опълчението като военна организация. То носи всички белези на държавно институирана въоръжена сила, които му дават възможност да влезне бързо в тази си роля. Наличието на Българското опълчение (БО) се оказва благоприятен фактор за поставянето на добри основи за създаване на редовната БА. То разполага със своите кадри, оръжие, бойна техника, материална част и натрупан военен опит от тежките боеве с многократно превъзхождащ го по численост, бойна подготовка и въоръжение противник.

В боевете при Стара Загора, Шипка и Шейново БО понася тежки загуби в жива сила. Според сведения на Военно-историческата комисия към Щаба на армията и Министерството на войната от 1935 г., в боя при Стара Загора 3-та опълченска дружина губи почти всичките си офицери и подофицери, тръбачи и барабанчици. Участниците в тази битка – опълченците от 1-ва, 2-ра, 3-та и 5-та дружини дават значителни загуби. Четирите дружини общо губят 21 офицери и около 550 убити и ранени низши чинове (подофицери и войници), т.е. една четвърт от състава си или една цяла дружина. След този бой по-леко ранените не напускат строя. В боевете за защита на Шипченския проход само за един ден – на 9 август, БО губи 250 опълченци. В четиридневните боеве на Шипка Опълчението губи 1000 души убити и ранени или общо $\frac{1}{4}$ от целия си личен състав. В боевете за превземането на Шейновския укрепен лагер на Вейсел паша са убити и ранени още 202 опълченци. Обобщаването на тези данни показва, че в хода на Освободителната война са били убити и ранени общо 1773 опълченци. Част от ранените са били ранявани повече от един път, а други – многократно. Някои изследователи твърдят, че тежките загуби на БО се дължат и на конструктивните и технологични недостатъци на морално остарелите френски-иглени пушки „Шаспо“, с които са били въоръжени опълченците. Това често е принуждавало някои опълченски роти и дори цели дружини да предприемат щикови контраатаки, за да задържат позициите си.

Преди епичните боеве на Шипка ген. Н. Гр. Столетов се обръща към опълченците с пророческите думи: „... Вие юнаци, ще получите чест и слава, геройско име и права, каквито се падат на заслужили хора... След като се свърши войната, вие, юнаци, ще получите заслужена награда от вашето свободно отечество. Навсякъде вам ще се дава първенство.“. Затова

неслучайно в освободена България към почетното звание опълченец се добавя и поборник.

Днес, когато всяка година на 29 март тържествено отбелязваме поредната годишнина от основаването на СВВП, не бива да забравяме, че той е имал своите предшествашки структурни и организационни форми, далеч преди официалното му създаване през 1915 г. Ако проследим по-внимателно и по-задълбочено военната ни история, ще се убедим, че много скоро след Освобождението през 1878 г. се появяват първите обществени организационни структури на ветераните опълченци, включващи в състава си и и получилите тежки ранявания, включително и фактически инвалидизирани опълченци.

Това са т.нар. Поборническо-опълченски дружества. Изграждането им започнало още през 1880 г. както в Княжество България, така и в Източна Румелия. Те имали изборни Централни настоятелства в София и в Пловдив (до Съединението) и просъществували до 1947 г. Основната им цел била да подпомагат изпадналите в тежко материално положение бивши опълченци и поборници и особено на онези от тях, които били осакатени от раняванията си, да отстояват предоставените или отказаните им от закона права и привилегии, да поддържат историческата памет и патриотичното възпитание на подрастващите чрез изграждане на паметници и публикуване на статии, очерци и отделни книги, свързани с национално-освободителното движение и героизма на опълченците в Освободителната война. Дружествата провеждали свой Годишен конгрес, а от 1898 г. започнали да издават като свой печатен орган вестник „Юнак“.

Законите за поборниците и опълченците представляват социалното признание на тогавашното българско общество, което им осигурявало държавна пенсия с цел облекчаване на материалното им съществуване и възмездяване на „разхитеното здраве, семейство и имот“. Те били в сила до 1944 г. Първият Закон за подобряване на положението на поборниците и опълченците от 1880 г. (доп. 1884 г.) дава на „способните за работа“ възможност да избират земя с еднократна помощ за инвентар от 100 до 400 франка плюс освобождаване от поземлен данък за една година държавна служба. Още от Временното руско управление те били с предимство пред останалите кандидати за различните административни длъжности. „Неспособните“ или „телесно и душевно повредените“ получават пожизнена пенсия от 100 до 300 франка годишно. Децата на поборниците и опълченците не плащат училищни такси, предпочитат се за стипендии и наследяват, макар и не в пълен дял заедно с вдовицата, земята или пенсията. Ако няма такива – наследници са най-близките роднини. И първия и втория конгрес на обединените поборническо-опълченски дружества се занимават главно с изготвянето на законопроект за

подобряване на условията на живот на членската си маса, за да се коригират нередностите и несправедливостите.

Става ясно, че сдруженията на поборниците и опълченците са изпълнявали идентични или много сходни функции с тези, които и до днешен изпълнява създаденият през 1915 г. СВВП. В продължение на 32 години двете организации са функционирали паралелно – до изчезването на първата вследствие на неумолимия биологичен закон. В този смисъл, с основание можем да твърдим, че СВВП представлява фактически правоприемник и наследник на най-добрите традиции на Поборническо-опълченските дружества.

В хода на натрапената ни Сръбско-българска война 1885 г. са убити 694 души, от които 17 офицери, 42 подофицери и 635 войници. Според други сведения броят на убитите е 1435, а на ранените – 4500. И след тази война новите военноинвалиди и военнопострадали не престават да бъдат грижа за обединеното Княжество България.

Статистиката на човешките загуби след Първата световна война показва, че за три години интензивни бойни действия България е загубила 101 224 души и е поела грижата за 156 026 ранени. По това време СВВП е вече факт. Структурите му се разрастват и укрепват в организационно отношение, а държавата вече законодателно е уредила специалните си грижи към военноинвалидите и военнопострадалите.

Посочените до тук цифри се увеличават със загубите, нанесени на Първа българска армия през Заключителния етап на Втората световна война (септември 1944 – май 1945 г.) – 9954 убити, 21 406 ранени, от които около 12 000 остават военноинвалиди. Липсват публикации и точни данни за загубите на Българската армия в периода март 1941 – септември 1944 г. Знае се само, че при защитата на родното небе през периода август 1943 – август 1944 г. са загинали 16 български пилоти изстребители. Значителен е и броят на военнопострадалите – вдовици, сираци и родители на загинали военнослужещи. Не бива да забравяме и за убитите и ранените в резултат на въздушните бомбардировки на англо-американската авиация през 1943-1944 г. Според някои сведения, в резултат на бомбардирането по площи на столицата-София и други населени места, загиват 1828 и са ранени 2372 мирни български граждани. Голяма част от тежко ранените са инвалидизирани, но не като военноинвалиди, а като граждански такива. Така или иначе, след края на войната, те представляват едно ново социално усилие за правителството на ОФ и за българската държава като цяло.

През годините след войните броят на военноинвалидите и военнопострадалите се променя. Естествено след Първата световна война той е най-висок, след което по обясними биологични причини започва да намалява. Днес, независимо от това, че повече от 67 години България не е водила мащабни бойни действия и нови инвалиди от фронта няма,

редиците на тази категория граждани се попълват от военноинвалиди и военнопострадали от мирно време. Това са военнослужещите, пострадали при изпълнението на конституционния си войнски дълг при изграждането на Българската армия и укрепването на отбраната на страната. Броят на военноинвалидите и преди всичко на военнопострадалите, се увеличава и в резултат от участието на Българската армия в експедиционни операции извън националната територия. Загуби в убити и ранени имаме по време на участието ни в миротворческата мисия на ООН – УНТАК в Камбоджа през 1992-1993 г., участието ни в операциите в коалиционен и съюзнически формат в Ирак и Афганистан. Те са дадени в резултат от водене на локални бойни действия, терористични атаки, „приятелски огън” и трагични инциденти с транспортна и бойна техника.

Според данни на НОИ към 30 юни 2011 г. в Република България живеят 7112 военноинвалиди и военнопострадали, отговарящи на изискванията по чл. 4 от ЗВИВП. От тях 3340 са военноинвалиди, а 3772 са военнопострадали. Към момента СВВП наброява 4563 члена, обособени в 93 дружества и секции в цялата страна. От тях 2201 са военноинвалиди (75 от войните и 2126 от мирно време и участие на БА в експедиционни мисии и операции на БА извън националната територия), 872 вдовици, 990 родители на загинали на наборна военна служба военнослужещи, 54 сираци, 424 членове на семейства (274 съпруги на военноинвалиди, 64 деца и 86 родители на военноинвалиди), както и 1 почетен и 21 благодетелни членове, подпомагащи дейността на организацията.

Ние, ръководството на СВВП, се надяваме през следващите години броя на военноинвалидите и военнопострадалите да не се увеличава, въпреки, че докато България поддържа своя национална армия, ще има и военноинвалиди и военнопострадали. Дълг на държавата е да осигури на тези хора достоен живот и бъдеще. Днес СВВП е уникална организация с двойна национална представителност съгласно Закона за интеграция на хората с увреждания и по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите. Ако в Закона за отбраната и въоръжените сили присъстваше текст за определяне на националната представителност на военнопатриотичните съюзи, СВВП щеше да придобие трета национална представителност и по този закон.

Тежък е животът на военноинвалидите, вдовиците, сираците и родителите на загиналите военнослужещи без подкрепата на държавата. Ниските пенсии на военноинвалидите и военнопострадалите, безработицата сред тях, достигаща почти 100%, ги поставя в трудна за оцеляване ситуация. Затова тя, държавата, с помощта на ръководството на СВВП е прокарала специален закон в тяхна защита – Закона за военноинвалидите и военнопострадалите. Той е приет през 2005 г., когато СВВП чества своята 90-годишнина (ДВ, бр. 27, 29.03.2005 г.). Така се

възстановява и законодателството, свързано със Съюза. Непрестанна грижа на ръководството на СВВП е непрекъснатото актуализиране и подобряване както на закона, така и на съпътстващите го наредби, в интерес на тази категория заслужили пред Родината ни български граждани. Пример за нас в тази посока следва да бъде водещият опит на САЩ по отношение на американските ветерани, за обгрижването на които е създадено и успешно функционира специално Министерство на ветераните, подпомагано от десетки неправителствени ветерански организации, обхващащи цялата територия на САЩ. Днес Република Хърватска успешно прилага американския модел по отношение на своите ветерани, военноинвалиди и военнопострадали. Другата успешно прилагана практика е западноевропейската. В повечето европейски държави членки на НАТО и ЗЕС, в националните министерства на отбраната, са изградени и успешно функционират дирекции „Социална политика“. Това също би била добра перспектива за решаване на проблемите на военноинвалидите и военнопострадалите. Със Заповед на МС № Р-144/07.06.2011 г. се изгражда добра основа за разрешаване на многобройните им проблеми – създаден е и започна дейността си Консултативния съвет по въпросите на военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министерския съвет. По този начин на СВВП се дава възможност активно да участва при създаването и провеждането на държавната политика по въпросите на военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните.

Днес СВВП е изправен пред редица предизвикателства, които предстои да бъдат решително и безкомпромисно преодолявани. Между тях се откроява въпросът за възстановяване на отнетите през 1951 г. имоти на Съюза. СВВП твърдо ще отстоява по съдебен път и връщането на третия и четвъртия етаж от Дома-паметник на военноинвалидите, изграден през 1927 г. в гр. Кюстендил и използван като санаториум. През 2010 г. те са продадени по разпореждане на министъра на отбраната Аню Ангелов. Продадена е част от историята на Съюза. Този съдебен спор е не само юридически, но и морален. През 2007 г. се създава и започва функционирането на Централния регистър на военноинвалидите и военнопострадалите към Министерството на отбраната. До настоящият момент, в условията на финансова и икономическа криза, за осъществяването на тази държавна задача, СВВП е финансирал Министерството на отбраната с около 35 000 лв. Въпреки обещанията на министър Аню Ангелов, средствата все още не са му възстановени.

Като военнопатриотична и родолюбива организация, СВВП участва активно във всички форуми, свързани с военната ни история, националната сигурност и отбраната на страната. Съюзът е сред основните учредители на Обществения съвет по въпросите на отбраната, в който членуват над 20 военнопатриотични организации. СВВП разполага и със своя постоянно

действаща Експертна група за анализи в областта на националната сигурност и отбраната на страната, съставена от офицери и войници от запаса и резерва на БА. Тя е в състояние да изработва експертни оценки, анализи и становища и да ги предоставя безвъзмездно на оторизираните държавни институции.

СВВП е една от първите военнопатриотични организации, която се обяви против отмяната на наборната военна служба на 01 декември 2007 г., и последователно продължава да настоява за възстановяването ѝ под някаква форма. Днес това вече е отчетлива тенденция дори в САЩ и редица водещи във военно отношение държави от НАТО и ЕС. Напоследък тази позиция се подкрепя от редица популярни анализатори и военни експерти. Съюзът настоява да се даде възможност на българските граждани да изпълняват доброволно наборна военна служба на модулен принцип и да придобиват различни степени на военна компетентност, подплатена със съответните сертификати и регистрация в запаса и резерва чрез териториалните структури на Централното военно окръжие. По този въпрос СВВП се е наел дори с иниципирането на национален референдум.

Съюзът на военноинвалидите и военнопострадалите бе първата военнопатриотична организация, която подкрепи идеята на независими експерти за изграждане на напълно доброволна Българска национална гвардия. Още през лятото на 2002 г., с официално писмо до началника на Генералния щаб на Българската армия генерал Никола Колев, ръководството на СВВП подкрепи военната експертиза в усилията ѝ да изгради Национална гвардия като последна степен на армейския мобилизационен резерв на териториален принцип. Национална гвардия на двойно гражданско-военно подчинение, натоварена с мирновременни и военновременни задачи. Според СВВП, предвид изключително рехавата и неравномерна дислокация на Българската армия, изграждането на Национална гвардия съществено би укрепило военните аспекти на националната ни сигурност.

Утвърдена българска държавна традиция е патронажа на държавния глава, който е и Върховен главнокомандващ на въоръжените сили, над СВВП. Той датира от самото създаване на СВВП през 1915 г. Първите патрони на Съюза са царете Фердинанд I и Борис III. След възстановяването на Съюза през 1990 г. последователни патрони на организацията са президентите Желев, Стоянов и Първанов. В началото на м. март 2012 г. президентът Плевнелиев със задоволство прие да поеме патронажа над военнопатриотичната организация, като по този начин продължи почти вековната традиция. Няма специален държавен документ, който учредява, урежда или узаконява патронажа над СВВП от страна на върховния главнокомандващ. Това е свободно волеизявление и морален акт на водещата държавна институция към една организация, представляваща

стожер на държавността. В този смисъл патронажът е институционален, а не личностен. Той олицетворява съпричастността на държавата към нейните граждани, пострадали при изграждането на Българската армия, към получените увреждания при или по повод на отбраната на страната в мирно и военно време. Неслучайно девизът на организацията „Всичко за България”, от основаването ѝ през 1915 г., до ден днешен никога не е бил променян.

Войните, водени от българския народ са отнели свидни жертви, но независимо от печалния завършек на някои от тях ние, военноинвалидите и военнопострадалите се прекланяме пред чутовните подвизи на българския войник по бойните полета на Балканите, извършени в името на българския национален идеал. За това все още и до днес ни напомнят живите паметници на последната голяма война, както и тези, които дадоха здравето си за укрепването на военната мощ и отбраната на България – бойците военноинвалиди!

Информационни източници:

1. Българската армия 1877-1919 година, Институт за военна история при ГЩ на БНА, Военно издателство, София, 1988 г.;
2. Георги Георгиев, Всичко за България – История на Съюза на военноинвалидите и пострадалите от войните, Издание на ВИ, София, 2001 г.;
3. Младен Атанасов, Никола Костадинов, Всичко за България – История на Съюза на военноинвалидите и пострадалите от войните и в мирно време, „Военно издателство” ЕООД, София, 2003 г.;
4. Никола Костадинов, Балканската война и последствията от нея за българските военноинвалиди, Юбилейна военна научна конференция „90 години от Балканската война 1912-1913 година”, проведена в София на 15 октомври 2002 г., Издание на МО, ВИ – ЕООД, София, 2003 г.;
5. Българската армия в Първата балканска война 1912-1913 г., Енциклопедичен справочник, Издателство на МО „Св. Георги Победоносец”, София, 1997 г.;
6. Д-р Никола Предов, Медицинското осигуряване през Балканските войни 1912 – 1913 г., Юбилейна военна научна конференция „90 години от Балканската война 1912-1913 година”, проведена в София на 15 октомври 2002 г., Издание на МО, ВИ – ЕООД, София, 2003 г.;
7. Българското опълчение в Освободителната война 1877-1878, Издание на Държавна печатница, София, 1935 г.;
8. Манол Тенчев, Пушките на Българската армия 1877 – 2010 година, сп. „Един завет”, бр. 1 (74), 2011 г.;

Петър Велчев е роден на 18 декември 1955 г. в гр.София. Инженер и магистър по химико-технологични науки. През 1978 г. постъпва в Българската армия за отбиване на редовната си военна служба като школьник в ШЗО „Гоце Делчев” – гр.Враца. Завършва школата със специалност „химик ремонтчик”. Служил е като старшина-школьник в поделенията на Военновъздушните сили в Божурище и Доброславци. Преминале през длъжностите заместник-началник на ГСМ и заместник-командир на химически взвод. През 1979 г. по време на учение на полигон „Корен” е обгазен с бойно отровно вещество, вследствие на което получава интоксикация и придобива качеството военноинвалид. Уволнен е като младши лейтенант от запаса на Българската армия.

Член е на дружество „Военноинвалид – София и на Управителния му съвет от 1985 г. Активен участник в процеса на възстановяването на Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите (СВИВП) през 1990 г. Бил е член на УС на СВИВП, дългогодишен секретар и говорител на Съюза. От 1999 г. представлява Съюза в Министерство на отбраната. От 2000 г. е заместник –председател, а от 2005 г. е председател на СВИВП. Заместник-председател на Консултативния съвет по въпросите на военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министерския съвет от учредяването му.

Над 20 години е работил на различни проектански длъжности във „Водоканалпроект” и „Водоканалинженеринг”. Специализирал е „Научна и техническа информация” в СУ „Св. Кл. Охридски” (1991 г.) и „Социален мениджмънт” в ИСК-УНСС (2005 г.). Завършил е курс за консултанти по социална адаптация във Факултет „Национална сигурност и отбрана” на Военна академия „Г. С. Раковски” (2009 г.).

Кавалер на почетния знак на МО „Св. Георги” – III ст. и на почетния знак „Самарски кръст”. Награждаван е с хладно олъжие – шик-нож от Началника на отбраната.

ПАТРОНАЖА НА ВЪРХОВНИЯ ГЛАВНОКОМАНДВАЩ НАД СЪЮЗА НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите е учреден на 28-29 март 1915 година в гр. София. През същата година започва издаването на в. „Български инвалид“ – орган на съюза.

Две години по-рано през 1913 година е учредено и първото дружество „Военноинвалид“ в гр. София, като на 15 март 1914 година министър на вътрешните работи и народното здраве утвърждава Устава на това дружество.

На 13 април 1915 година с Указ № 45 на Цар Фердинанд I е приет първия закон за полагане на грижи и подпомагане на военноинвалидите и военнопострадалите, обнародван в ДВ. бр. 38 от 15 април.

От тогава датира и патронажа на Върховния главнокомандващ /тогава Цар Фердинанд I/ на българската войска сега на българската армия/от 1990 година Президентите на Република България, както следва г-н Желев, г-н Стоянов и г-н Първанов/ над военноинвалидите и военнопострадалите.

Няма специален или нарочен държавен документ, който учредява, урежда и/или узаконява патронажа, това е волеизявление на двете страни, датиращо от 1915 година до наши дни, най-общо казано и основаващо се на разказите на нашите предходни ръководители в организацията, като основен източник, който е и стожер на близо столетната ни организация е г-н Младен Атанасов – почетен председател на организацията починал през 1997 година малко преди да навърши 101 година. Военноинвалид от Първата световна война и член на Съюза на пострадалите от войните от 1922 година Същият се е борил през годините от 1951/ когато е бил закрит съюза по Решение „А“ № 430 на Политбюро на ЦК на БКП от 1 декември 1950 г./ до 1990 г. за неговото възстановяване и под негово ръководство през годините 1951-1983 година е създаден и действал Инициативен комитет за възстановяване на организацията. Така след безкрайни и унизителни контакти с министерства и ведомства на 15 юни 1983 г. се провежда учредително събрание в гр. София и се образува дружество „Военноинвалид“ – със статут на републикански функции/не е имало клонове в страната поради забрана до 1989 г./.

Още с учредяването на организацията ни и година преди това в подготовка по това събитие са водени преговори с Негово Величество и Върховен главнокомандващ на българската войска Цар Фердинанд I и е подготвен първия Закон за военноинвалидите и военнопострадалите, който

е приет от Народното събрание на 13 март 1915 г. и е обнародван в ДВ. бр. 88 от 21 април 1915 г. /Приложение № 1/. Имено през това време на подготовка за учредяването на организацията ни и написването на закона при направените срещи с Цар Фердинандъ I е разговаряно и договорено и той е поел ПАТРОНАЖА над военноинвалидите и военнопострадалите, като именно ВЪРХОВЕН ГЛАВНОКОМАНДВАЩ НА БЪЛГАРСКАТА ВОЙСКА.

През 1925 година след срещи и разговори със следващия Патрон на организацията ни Негово Величество Цар Борис III е приет новия закон за военноинвалидите и военнопострадалите и обнародван в ДВ. бл. 31 от 12 май 1925 г., с който закон се учредява „Отделение за подпомагане на военноинвалидите и военнопострадалите“ към Министерството на войната за полагане грижи по материалното и морално покровителстване на военноинвалидите и военнопострадалите, с началник и нужния персонал по специален щат/ чл. 1 от закона/Приложение № 2/.

Така се учредява и представителството на съюза в Министерството на войната. Тоест избран/и представител/и от организацията са назначавани на длъжности в министерството и осъществяващи връзката и подпомагащи дейността между двете институции Министерство на войната и Съюза.

През 1936 година с активното съдействие на Патрона на организацията Негово Величество Цар Борис III се създава един перфектен закон за военноинвалидите и военнопострадалите публикуван в ДВ. бр. 79, от 09 април и още по добър Правилник за приложението му. Този закон е взет от един диктатор като ген. Франко и преработен за нуждите на Испанските военноинвалиди и военнопострадали след воденето на гражданската война в страната.

До фаталната 1950 година има и множество допълнения и изменения на този закон все в полза като нови придобивки за военноинвалидите и военнопострадалите, както и в пенсионна насока.

Та все в тази посока са се движили нещата през годините 1915-1950 година, закриването на организацията ни по решение на ЦК на БКП и нейното ограбване през 1951 година.

И още нещо през тези години организацията ни е строила много сгради, като Дом паметника в гр. София и гр. Кюстендил/два етажа, от който место да бъдат върнати, бяха продадени на търг от сегашния министър на отбраната г-н Аню Ангелов и организацията съди министерството, сгради още в Стара Загора, Дупница, Лом, Враца и т.н., за които не можем да намерим документите, които явно са унищожени. С нашите имоти и конфискувани парични средства през 1950 година

тогавашната държава е създала основата и е изградила социалната си политика.

През 1989-90 година се засилва дейността по възстановяване на организацията ни, като започва възстановяване и на структурите в страната/възстановяват се дружествата „Военноинвалид“, като следва да подчертаем, че при закриването си през 1950 година те са били 300 на брой – дружества „Военноинвалид“/ и това става под активното ръководство на г-н Младен Атанасов и групата около него непреставаша да работи в тази посока от 1950 г.

Така на 26 юни 1990 г. Инициативния комитет за възстановяване на организацията ни провежда 25-я възстановителен Конгрес на закрития Общ съюз на пострадалите от войните в България с наименование прието на Конгреса Съюз на военноеинвалидите и пострадалите от войните в България, по - късно Съюз на военноеинвалидите и пострадалите от войните и в мирно време и сега от 2005 година Съюз на военноеинвалидите и военнопострадалите, каквото е и наименованието на възстановения Закон за военноеинвалидите и военнопострадалите приет също през 2005 г.

През годините 1990-1993 година организацията ни се бори за възстановяване на отнетото имущество и права, както и осъществява разговори и контакти с държавните институции - народни представители и най-вече с президентската институция за възстановяване на Патронажа на Върховния главнокомандващ на българската армия над военноеинвалидите и военнопострадалите, така както това е било от 1915 г. до насилственото закриване на организацията и безцеремонното и ограбване от държавата.

Осъществени са срещи и разговори с първия избран демократичен Президент на страната д-р Желю Желев. През 1992 година са проведени множество срещи с началника на кабинета на Президента ген. - лейтенант Стефан Димитров и неговия съветник ген. – лейтенант Стоян Андреев и полк. Колев/по-късно ген. Колев/и в началото на 1993 г. 22.01. се провежда официална среща с ръководството на организацията ни, на която той потвърждава официално поемането **Патронажа, възстановяването му на Върховния главнокомандващ над военноеинвалидите и военнопострадалите и тяхната организация./виж стр. 71 – 92 от „Летене с прекършени криле” раздел 1993 година/:**

1. На стр. 85 ясно е отразено и другото важно събитие **възстановяването на представителството на съюза в Министерството на отбраната и идеята за възстановяване структурата в Министерството на**

отбраната наподобяваща тази от 1925 година за грижа и подпомагане на военноинвалидите и военнопострадалите и създаване държавна политика в тази насока, от министър Валентин Александров./нещо което 20 години по-късно не можем да осъществим за срам и още нещо/.

2. На стр. 89 ясно е отразено и отношението на Народното събрание по проблемите на военноинвалидите и военнопострадалите от г-н Николай Слатински – Председател на комисията по национална сигурност. С желанието за промяна в конституцията и създаването или по-точно възстановяването на законодателството отнасящо се до военноинвалидите и военнопострадалите

Следващите глави по години „1994,5,6 и 7 години“ ясно и категорично представят активностите и дейностите на институцията Съюз на военноинвалидите и военнопострадалите съвместно с държавните структури за възстановяване на уважението, ролята и мястото на тези хора в обществото и държавата ни/за съжаление до момента не чак толкова успешно и така като се полага и е било/

От приложения в. „Българско войнство“ от 1 юни 1995 г. става ясно, какво прави Патрона на организацията за нея и военноинвалидите и военнопострадалите – тези заслужили за Родината си български граждани пострадали при или по повод отбраната на страната в изпълнение на войнските си конституционни задължения – чл. 59, ал. 1 от Конституцията на Република България. Той свиква Консултативен съвет по отбраната и се разискват проблемите на военноинвалидите и военнопострадалите, като се взима решение за възстановяване статута им в Закона за отбраната и въоръжените сили, след като не можа да се придвижи и приема/възстанови/ през 1995 г. законодателството за военноинвалидите и военнопострадалите. Законопроектът за военноинвалидите и военнопострадалите, който бе готвен през 1992-1995 година и който следваше да бъде приет през 1995 г. по повод 80 от учредяването на организацията не се състоя за съжаление, това стана 10 години/учудващо/ по-късно за нейната 90 годишнина 2005 г.

Тук дебело ще подчертаем, че този законопроект, който не можа да бъде приет през 1995 г. бе взет/предоставен на/ от Съюза на ветераните от войните в България и същия бе приет за тях през 1998 година. Направили сме едно добро от за наши колеги и за България.

Следващите президенти г-н Петър Стоянов и г-н Георги Първанов също възприеха Патронажа над организацията ни и се надяваме това да направи и г-н Росен Плевнелиев.

Тук е мястото на кажем и подчертаем, че Патронажа е на Върховния главнокомандващ на българската армия и Президент на Република България, тоест той е институционален, а не личностен.

Той е патронаж на институцията Президентство над институцията Съюз на военноинвалидите и военнопострадалите.

Ще си позволим да направим и едно пояснение, за което смятаме, че ще бъдем разбрани правилно. В годините на демокрацията се нароиха много военно-патриотични организации, всички те млади и не с традиции така да се каже за разлика от нашата вече 97 годишна организация/ и тази на офицерите и сержантите от запаса и резерва, но те са имали други позиции през годините до 1945 и след 1990 години/. Ще споделим, че от основните четири военно-патриотични организации, който Вие познавате в годините на демокрацията ние сме били единствени с този Патронаж и особен статут в Министерството на отбраната и те покрай нас придобиха тези права и по-специален статут, който се атакува от вече 36-37 нови организации в тази област /за нас те нямат основание да искат този статут, но това е въпрос на гледна точка и разбира се разговори и уточнения, същите нямат военно-патриотична насоченост, а голяма част от тях да не кажем почти всичките не са регистрирани в обществена полза/.

Тук следва да изкажем едно съжаление по отношение на това, че не стана предаването на патронажа от предишния /г-н Първанов/ на сегашния патрон /г-н Плевнелиев – надяваме се той да потвърди ПАТРОНАЖА/. По този въпрос бяхме сезирали г-н Първанов и г-н Плевнелиев, но явно ангажиментите по напускането и приемането са били в повече и не е преценена била правилно обстановката. При предишните приемания и предавания това е ставало под една или друга форма, както и нашето присъствие при клетвите и церемониите във встъпване в длъжност – но ней се.

Тъй като говорим за взаимоотношенията и взаимодействията на институциите Президентството, Народно събрание, Министерски съвет, Министерство на отбраната като цяло и институцията Съюз на военноинвалидите и военнопострадалите, следва да поясним, че институцията ни има всичко необходимо и полагащо се за целта: **ГЕРБ** /лого/, **ЗНАМЕ** /което е осветено и връчено от Патрона на организацията ни/, **ДЕВИЗ - „ВСИЧКО ЗА БЪЛГАРИЯ”** /вече на 97 години/, **ХИМН** /текста, на който ще видите прикрепен към кратката история на съюза и намерен с музиката възстановен 90-та годишнина на организацията/, и разбира се важен институционален атрибут какъвто е **ЖЕЗЪЛА** /който е конфискуван от организацията ни

1951 година и въпреки нашите търсения до момента ненамерен и ще търсим възможност за възстановяване/.

Наред с всичко до тук организацията ни е уникална и в това, че се е запазила автентична през всичките тези 97 години във видът и структурата в която е основана/ няма обединяване с други категории граждани, като ветерани от войните, запасни военнослужещи и т.н./.

Уникална и с това, че имаме двойна национална представителност съгласно определени държавни параметри по Закона за интеграция на хората с увреждания/ по принцип военноинвалидите и военнопострадалите са и част от тази инвалидна общност, но по-специфична/ и разбира се по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите и в двата случая с решение на Министерски съвет на Република България. Ако бе създадена национална представителност за военно-патриотичните организации по ЗОВСРБ, каквато имаше преди две години, но бе бързо променена без да се задейства, щяхме да имаме тройна национална представителност и в рамките /но е истина/ на шегата щяхме да кандидатстваме за „Гинес“ защото нямаше да има друга такава организация в Европа и света.

Та ние сме институция в сравнение с всички останали организации, с голямото ни уважение към тях.

Предполагаме, че от всичко написано до момента в съвсем стилизиран вид става ясно, каква е функцията на Патрона и тези, който са под патронаж, ще маркираме само някои неща, както и други и/или нови, които могат да се появят, а това е винаги възможно и следва да обсъдим.

1. Уважението и зачитането на саможертвата на военноинвалидите и военнопострадалите пред олтара на Отечеството в изпълнение на войнските си конституционни задължения от страна на Върховния главнокомандващ.

1.1. Изразяващо се по най-различен начин, като:

1.1.1. Участие във всички протоколни мероприятия на Президента свързани с национални, военно-патриотични и други държавни мероприятия и дейност./навремето военноинвалидите и военнопострадалите образно и дефакто са били поставяни и стояли първи на десния фланг на церемониите/;

1.1.2. Участие на съюзното и местни ръководства на всички национални и държавни празници и мероприятия свързани с държавата и държавността

2. Участие на Патрона във всички мероприятия на съюза пряко, вицепрезидента и/или с представител.

3. Ангажираност на Патрона по отношение на законодателната активност и инициатива на Съюза и подпомагането активно в тази област /примера на г-н Желев по отношение на възстановяване статута на военнoinвалидите и военнопострадалите в ЗОВСРБ 1995 г./.

3.1. Намиране, анализиране и стъпки за уеднаквяване на законодателството на Европейските и Натовски съюзници в посока военнoinвалиди и военнопострадали.

4. Получаване системна информация от Министерството на отбраната от отделението за грижа и подпомагане на военнoinвалидите и военнопострадалите и Централния регистър на военнoinвалидите и военнопострадалите и от Консултативния съвет по въпросите на военнoinвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министерски съвет за дейността им, анализиране на същата и набелязване стъпки и мероприятия в посока подпомагането и реализирането на грижи за военнoinвалидите и военнопострадалите.

4.1. Създаване на стратегия за държавна политика и нейното провеждане за грижи и подпомагане на военнoinвалидите и военнопострадалите.

5. Подпомагане с осъществяване на връзки и контакти на съюза с министерства и ведомства по повдигнати проблеми и въпроси от съюза по отношение на военнoinвалидите и военнопострадалите

6. Подпомагане юридически чрез своите президентски експерти по правни, здравни, социални, трудови и други казуси.

7. Подпомагане и подкрепа в създаването и провеждането на контакти със сродни организации в чужбина – Европейски съюз, НАТО и света.

7.1. Връзка с Военно контактната група на САЩ в България и обмен на експерти в областта на военнoinвалидите и военнопострадалите и Министерството на ветераните на САЩ.

~~И други, както и предложения и виждания на Патрона на организацията ни.~~

Всичко написано до тук се отнася за около 10 - 11 000 души правоимащи военнoinвалиди и военнопострадали /броя на които намалява непрекъснато/. Какво означава това, че:

1. Към 30.VI.2011 от Бюлетина на НОИ имаме 7 112 военнoinвалиди и военнопострадали, от които 3 340 военнoinвалиди/ тук са тези с трайно намалена работоспособност над 50 на сто и получават военнoinвалидна пенсия/ от наборна военна служба и 3 772 военнопострадали.

1.1. Към тях са и военноинвалидите, които има трайно намалена работоспособност под 50 на сто и не получават военноинвалидна пенсия от наборна военна служба, те получават права по Закона, както и военнопострадалите на тези военноинвалиди.

2. Към тях трябва да прибавим и военнослужещите – кадрови пострадали при или по повод отбраната на страната и получили „качеството военноинвалид“ на база, на което те получават права по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, както и съпътстващи ги военнопострадалите. По принцип тяхното постраждане се води трудова злополука, поради факта, че те имат подписан договор за работа.

3. Тоест както гласи чл. 3, ал. 1 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите:

„Военноинвалиди са български граждани с трайно намалена работоспособност в резултат на заболяване или злополука при или по повод на изпълнение на военна служба в мирно или във военно време, в мобилизация и постоянния резерв, и освидетелствани по законоустановения ред.“ – всички военни по ЗОВСРБ.

Това е контингента - правоимащите по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите.

Като се извиняваме за не малката справка по проблема, но за нас задължителна за да се навлезе в материята изразяваме готовност по всяко време на разговор, по така предоставената информация.

ЗА КОНТАКТИ: гр.София, ул. "Христо Белчев" № 21, тел.

г-н **П ВЕЛЧЕВ** - председател на СВВП, представител на Съюза в Министерството на отбраната, заместник – председател на Консултативния съвет по въпросите на военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министерски съвет - GSM

Да работим заедно и упорито на „Ползу Роду и Отечество Наше“.

„ВСИЧКО ЗА БЪЛГАРИЯ“

С УВАЖЕНИЕ:

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВВП:

80 | ~~ХРИСТО~~ П ВЕЛЧЕВ

ДЕКЛАРАЦИЯ НА СЪЮЗА НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ ДО

**ПРАВИТЕЛСТВОТО И ПАРТИИТЕ В 49-ТО НАРОДНО
СЪБРАНИЕ ПО ПОВОД 3-ТИ ДЕКЕМВРИ СВЕТОВНИЯ ДЕН
НА ИНВАЛИДИТЕ – ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ И
СПЕЦИФИЧНАТА ТАКАВА КАТЕГОРИЯ –
ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ**

Изискваме от Правителството и разбира се от Народното събрание да разгледат отговорно и се поставят въпросите за законодателните промени и решение на проблемите като цяло, касаещи именно тази специфична категория хора с увреждания, българските граждани пострадали в изпълнение на воинските си конституционни задължения – чл. 59, ал. 1 от Конституцията на Република България, служили на задължителна наборна военна служба - военноинвалидите и военнопострадалите в посока, както следва:

1. Закона за военноинвалидите и военнопострадалите – ние имаме проектна готовност в тази посока и можем да го предоставим за разглеждане и приемане от народното представителство, като се надяваме да са достатъчно отговорни народни избраници, държащи за отбраната и защитата на Родината;

2. Пенсионни промени в посока пенсии на военноинвалиди и военнопострадали - промяна в КСО в чл. 86, където основата на изчисление на пенсиите на военноинвалидите и военнопострадалите „социалната пенсия за старост“, която към момента е 276,64 лв. да се замени с „линията на бедността“/или минималната работна заплата, както прецените. Така ще се даде възможност тези заслужили хора да получават едни по-сносни пенсии за преживяване

и оцеляване и социално и морално ще се даде и отдаде заслуженото на тези хора – дали здраве и живот за Род и Родина.

2.1. По данни на бюлетина на НОИ към 30.06.2023 г. има 3 561 военноинвалиди и военнопострадали, като военноинвалидите са 1 906 души, а военнопострадалите са 1 655 души – стр. 9. Според процента намалена работоспособност военноинвалидите са, както следва: над 90 на сто – 254 души, като 145 от тях са с определена чужда помощ – стр. 40; от 71 до 90 на сто – 640 души и от 50 до 70,99 на сто – 1 012 души – стр. 15 от бюлетина.

2.2. Размерът на военноинвалидните пенсии към момента е, както:

2.2.1. С над 90 на сто намалена работоспособност - 150 на сто от социалната пенсия за старост:

от 01.07.2023 г. – 414,96 лв. (150 % от 276,64 лв.);

2.2.2. С намалена работоспособност от 71 до 90 на сто - 140 на сто от социалната пенсия за старост:

от 01.07.2023 г. – 387,30 лв. (140 % от 276,64 лв.)

2.2.3. С намалена работоспособност от 50 до 70,99 на сто - 115 на сто от социалната пенсия за старост:

от 01.07.2023 г. – 318,14 лв. (115 % от 276,64 лв.)

3. ДИСКРИМИНАЦИЯ В ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, КАКТО СЛЕДВА: Промяна в чл. 18 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, замяната на словосъчетанието „гарантирания минимален доход – ГМД” с „линията на бедността”, нещо което не бе направено с отпадането на ГМД и замяната му с „линията на бедността”, законодателно реализирано в цялата нормативна база с изключение, незнайно защо в посочената норма от нашия специфичен/устройствен закон, с което се дискриминират, ощетяват и negliжират тези заслужили за Род и Родина български граждани – финансовият ущърб и обидите е непонятна и неадекватна като реакция от българския законодател.

Основната промяна бе направена в Закона за социалното подпомагане в чл. 12, ал. 3 / ДВ, бр. 102 от 2022 г./, като в заключителните разпоредби се посочва, че всички подзаконови актове се привеждат в сила до влизането на промените в действие, а самото действие започва от 01 юли 2023 година и нито дума за промяна в чл.18 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, с което дискриминацията, ощетяването и обидата е нанесена и което е още по-непонятно, до момента нещата не са поправени въпреки нашето настояване на всякакво ниво в държавата и вече четири месеца е това negliжиране и няма сигнали

за поправянето му въпреки очакванията това да стане в Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 година.

4. Относно чл. 15 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите – право на лекарствени продукти по лекарско предписание по списък, утвърден от министъра на здравеопазването.

4.1. Наложително и задължително актуализиране на списъка по чл.15, ал. 1, ненаправена повече от четири години от Министреството на здравеопазването, като излезлите през този период лекарства от употреба да се заменят с действащи и търсене на възможност за обогатяване на позициите в списъка;

4.2. Преминаване на електронна рецепта на военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните, тъй като това са единствените рецепти, заплащани от НЗОК, които все още са на хартия, което силно ограничава достъпът до терапия на тези пациенти, защото затруднява и лекари, и фармацевти, като в същото време изключително малко и ограничени са аптеките, които изпълняват такива рецепти.

4.3. Обсъждане и законово осигуряване договорите на аптеките, сключени по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите и Закона за ветераните от войните да преминат под общия режим на Закона за здравното осигуряване и НРД.

4.4. Задължителна наличност на диабетични препарати за лекуване на болните от диабет и особено на инсулините – животоспасяващи и нормализиращи живота на болните.

4.4.1. Задължително предоставяне на възможност за свободно закупуване на инсулини от ползващите различните видове инсулини, за нужди при експремни ситуации и свободен начин на живот. *Забраната е дискриминация и посегателство върху правата на пациентите и не само свободно купуване на инсулини, а на всякакви лекарствени препарати.*

5. Изравняване на правата на военноинвалидите и военнопострадалите с тези на ветераните от войните, каквато е политическата нагласа от години насам и постепенното осъществяване на същото – в зависимост от финансовите възможности и поради непрекъснатото неприятно намаление на ветераните поради възрастови причини и постепенното освобождаване на финансови средства за това изравняване на правата по двата закона: Закон за военноинвалидите и военнопострадалите и пенсиите и Закона за ветераните от войните в България.

Към момента по данни на Статистически бюлетин „Пенсий“ на НОИ към 30.06.2023 г., ветераните са останали 132 души – стр. 40.

5.1. От особено голямо значение е не само увеличението на пенсиите на военноинвалидите и военнопострадалите посочени по-горе в т. 2, но при изравняване на правата с ветераните и даването на месечна добавка на военноинвалидите, като такива дали здраве и живот за Родината си – примерно/ такава добавка се дава на ветераните от войните в по-голям размер/:

"На военноинвалидите военноинвалидна пенсия или пенсия за трудова злополука, се дава месечна добавка в размер 50 на сто от социалната пенсия, независимо от размера на получаваните пенсии." – посочено в Закона за военноинвалидите и военнопострадалите.

6. Активиране работата на Консултативния съвет по въпросите на военноинвалидите, военнопострадалите и ветераните от войните към Министерски съвет, които трябва законодателно, здравно и социално да работи за тези хора – но се спъва в дейността си за съжаление по непонятни за нас причини от самото Министерство на отбраната, където министърът е председател, а наш представител и заместник-председател на този съвет;

7. Прецизиране и промени в подзаконовите нормативни актове към Закона за военноинвалидите и военнопострадалите и тези на Министерството на отбраната /особено касаещи Комисията по материално подпомагане/ и създаване на нормални социални политики в министерството спрямо тези български граждани;

8. Задължително изграждане - функционално и действено на дирекция „Социална политика“ – МО с нужният брой отдели, хора и капацитет, а не както до сега, кретаща, не комплектувана и не достатъчно оборудвана, както и в нормативната база към Министерството на отбраната, в която елемент са и правата на военноинвалидите и военнопострадалите. Да има положителен импулс, но трябва развитие и загриженост от страна на ръководството на министерството.

РЪКОВОДСТВО НА СЪЮЗА НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

03.12. 2023 г. гр. СОФИЯ